

USE CASE

Arbejdsmiljøøkonomisk forskning om luftvejsinfektioner i børneinstitutioner

Arbejdsmiljøøkonomisk forskning og luftvejsinfektioner i børneinstitutioner

Arbejdsmiljøøkonomi har til formål at understøtte prioriteringer og give viden om omkostninger og potentielle gevinster ved forskellige typer af arbejdsmiljøproblemer og arbejdsmiljøinterventioner.

Denne use case illustrerer, hvordan arbejdsmiljøøkonomisk forskning kan bidrage til prioritering

af arbejdsmiljøindsatser på et konkret arbejdsmiljøproblem i form af luftvejsinfektioner, som smitter personale og børn i institutioner.

Konkret vil casen illustrere et arbejdsmiljøproblem med økonomiske konsekvenser og give eksempler på, hvordan den økonomiske analyse kan hjælpe beslutningstagere og bidrage til en mere effektiv prioritering af indsatser til forbedring af arbejdsmiljøet.

Luftvejsinfektioner og fravær i børneinstitutioner er et stort arbejdsmiljøproblem

Ansatte i daginstitutioner er blandt dem med det højeste sygefravær i Danmark. Personer med pædagogisk arbejde har en fraværspå 8-9 pct., svarende til 18-20 dage om året pr. fuldtidsansat, og ca. halvdelen af dette fravær vurderes at skyldes virusinfektioner. Samtidig har børn, der starter i daginstitution, 2-4 gange så mange luftvejsinfektioner som børn, der passes hjemme¹.

Omfanget af smitte i børneinstitutionerne medfører samfundsøkonomiske omkostninger på flere måder.

Mest direkte er der omkostninger ved fravær blandt personale. Der er også omkostninger forbundet med børns sygedage hos forældre, og smitten kan sprede sig til børnenes forældre og de ansattes familie og føre til forøget sygefravær blandt dem. Hertil kommer det velfærdstab, der følger af selve sygdomsforløbene, hvor det alt andet lige har en værdi for børn og personale at være raske i stedet for at være syge.

Ny viden fra COVID-19-perioden viser, at det er muligt at lave en vidensbaseret prioritering af indsatser til begrænsning af smitte med luftvejsinfektioner². Vi ved altså allerede en del om, hvilke tiltag der kan nedbringe smitten, og hvilke effekter vi kan forvente af disse tiltag.

Arbejdsmiljøøkonomi giver grundlag for prioritering

Arbejdsmiljøøkonomi bidrager til et bedre arbejdsmiljø i vuggestuer og børnehaver ved at identificere de økonomisk mest effektive investeringer i forebyggelse og sundhedsfremme. Økonomiske modeller kan også hjælpe med at vurdere, hvordan ekstra ressourcer til tekniske installationer, nye arbejdsgange eller ændrede rutiner kan mindske fravær blandt personale og børn. Ved at analysere omkostningerne ved smitteudbrud og sygefravær kan forskningen pege på løsninger, der med bedst mulig omkostningseffektivitet reducerer smitterisikoen og forbedrer arbejdsforholdene.

Eksempler kan være investering i bedre rengøring, ventilation eller færre børn i lokalerne. På sigt vil disse tiltag ikke kun gavne medarbejderne men også børnene i institutionerne og familierne til medarbejdere og børn, som ligeledes kan rammes af sygefravær.

Den arbejdsmiljøøkonomiske forskning skal bl.a. resultere i cost-benefit-analyser, som kan bruges til direkte at sammenligne omkostningseffektiviteten

af forskellige interventioner – fx af at investere i nye ventilationssystemer, som har høje up-front-omkostninger men lave driftsomkostninger, vs. fx at have færre børn i lokalerne, hvilket vil give højere løbende huslejeomkostninger. Samtidig vil cost-benefit-analyserne give et bredere perspektiv og bedre sammenlignelighed af gevinsterne ved et bedre arbejdsmiljø.

Personalets sygefravær er fx i høj grad relevant for virksomheden, mens børnenes og personalets familiers sygdom kun har lille økonomisk relevans for virksomheden, men virksomhederne vil til gengæld have omkostninger, som bæres af andre virksomheder (eksternaliteter) og vil have samfundsøkonomiske konsekvenser (lavere produktion).

Endelig kan den forbedrede sundhedstilstand blandt børn og personale have en værdi i sig selv. Både i form af en lavere brug af sundhedsydelser, som fx lægebesøg, og i form af en højere livskvalitet som følge af bedre helbred.

Prioriteringsværktøjer som skaber værdi for aftagere

En bedre forståelse af de økonomiske omkostninger ved virusssmitte og cost-benefit ved afhjælpende tiltag kan understøtte prioriteringen på to niveauer:

- **Virksomhedsøkonomisk:** For de enkelte institutioner eller kommuner er der en direkte anvendelighed af cost-benefit-ratioen ved forskellige afhjælpende tiltag. Det er typisk virksomheden selv, der skal afholde udgifterne til de afhjælpende tiltag, hvad enten det er øgede lokaleomkostninger, bedre rengøring eller etablering og drift af ventilationssystemer. Virksomhedens gevinst opstår primært gennem mindre omkostninger til sygefravær, fx vikaromkostninger, samt potentielt en effektivisering af driften som følger af det lavere fravær.
- **Samfundsøkonomisk:** Det øgede sygefravær som følger af smittespredning i børneinstitutioner udgør et samfundsøkonomisk tab. En del af dette er direkte relateret til personalet i institutionerne og er forholdsvis velbeskrevet, bl.a. fordi det er vigtigt at øge arbejdsudbuddet i en sektor med mangel på arbejdskraft. Men det bredere omfang af sygefravær blandt familiemedlemmer til børn og personale er også relevant i forhold til en samfundsmæssig forståelse af problemets omfang og relevansen af at prioritere ressourcer til evt. forbedring af arbejdsmiljøet.

¹ Danmarks Statistik [FRA027](#)

² Andrup L, et al. [Reduction of acute respiratory infections in day-care by non-pharmaceutical interventions: a narrative review. Front. Public Health, 2024.](#)